

ψωμί γλυκό ψωμί, ψωμί πικρό, τῆς κοινωνίας καί τοῦ ἐγκλειστοῦ, ψωμί τῆς μάνας μου καί τοῦ πατέρα, ψωμί τῆς γῆς, ξεροκόμματο, μέ κλαρίνα ἢ σαξόφωνο μόνο, ψωμί τῆς ἐξορίας καί τοῦ τόπου σου, τοῦ πεινασμένου καί τοῦ ἀχόρταγού ψωμί, ψωμί τοῦ μωροῦ καί τοῦ ἀδίκου, ψωμί συλλαβισμένο, ἐφτάζυμο, τοῦ νεκροῦ καί τοῦ γενναίου, σταφιδόψωμο, ψωμί χλέμπα, ψωμί νάν, μοιρασμένο στά τέσσερα ψωμί, ψωμί ἀντίδωρο, ἀληθινό ψωμί, ψωμί τῶν παραμυθιῶν, ἄσπρο καί μαῦρο, μουσκεμένο ψωμί καί ξερό, κουλούρα τοῦ γάμου, πρόσφορο, τοῦ μάγερα ψωμί, ψωμάκι, τῆς ἀδερφῆς μου, τῶν ἀγγέλων ἄρτος, ἐπιούσιος, ψωμί ἀπό σιτάρι καί ἀπό καλαμπόκι, ψωμί ρύζι, νότες ψωμιοῦ τεμαχισμένου, ψωμί τοῦ φαγητοῦ, ψωμί μέ βούτυρο, ψωμί κι ἐλιά, ψωμί κι ἀλάτι, ψωμί τῶν λέξεων, ψωμί τῶν καλῶν καί κακῶν ποιητῶν, κι αὐτῶν πού ἀπό τίς λέξεις βγάζουν τό ψωμί τους, εἰρωνικό ψωμί, ψωμί τοῦ ἔρωτα καί τῶν σπασμῶν στοῦ δίκλινου ὕπνου τά κοφτερά δοντάκια, ἅπληστο ψωμί, μυχλιασμένο στό καλάθι, ψωμί τοῦ χειμῶνα, ψωμί γεμάτο καλοκαίρι, φλογισμένα ἀπ' τό ψωμί χεῖλη, ἅ, προδομένο ψωμί, καθημερινό, τοῦ ἄχρηστου φούρναρη τοῦ λαοπλάνου, ψωμί

---

**Y. CHOULIARAS***Pencil in the Bread*

Translated from the Greek

by David Mason

and the author

*bread sweet bread, bitter bread, of society and of the  
confined, bread of my mother and my father, bread of  
the earth, a dried up slice, with klarina or a  
saxophone only, bread of exile and of your homeland,  
bread of the hungry and the insatiable, bread of the  
fool and the unjust, syllabic bread, holy bread, of the  
dead and of the courageous, raisin-bread, chleba, nan,  
bread shared four ways, consecrated bread, true bread,  
bread of fairy tales, white and black, moist bread and  
dry, wedding bread, unleavened, bread of the cook,  
hungry bread, of my sister, bread of angels, quotidian,  
bread from wheat and from corn, rice bread, musical  
notes of sliced bread, bread of food, bread with  
butter, bread and olives, bread and salt, bread of  
words, bread of good and bad poets, and those who make  
their bread from words, ironic bread, bread of love and  
of the spasms of sharp little teeth in double-bedded  
sleep, greedy bread, mouldy in the basket, bread of  
winter, bread full of summer, lips inflamed by bread,  
ah, betrayed bread, daily bread, of the useless baker  
of the charlatan, bread*

Μέ τά μολύβια στόν πόλεμο  
περιγράφουν τόν έχθρό  
ίχνογραφοῦν τό θάνατο  
στρογγυλά καρβέλια βροχή ρίχνουν τά πυροβόλα  
ἓνα βάρος νιώθουν στό στομάχι οἱ φαντάροι  
καί σωριάζονται  
στό ἀφράτο ψωμί τοῦ χρώματος  
τό καταφαγωμένο ἀπό τίς ξιφολόγχες

Ὅλοι οἱ νεκροί χορταίνουν ψωμί  
ψωμάκι ἄνοστο τό ὄπλο μου  
μέ στάχια μολυβένια

Ἄδικα ψάχνω τή μέρα αὐτή  
πού τεμαχίζει τό τσουρέκι της  
ὄχι μέ τή ρομφαία τῆς δικαιοσύνης  
ἀλλά μέ σουβλερές βελόνες ραπτομηχανῶν  
πού καθημερινά γαζώνουνε

Κορμάκια βουρκωμένα στήν κούραση  
μέ πνεύμονες ἀδιάβροχους  
στίς τρικυμίες

Στίς πιό ἀπλές λέξεις γυρεύω τό μάστορά μου  
πού ψίχα τήν εἰκόνα μαγειρεύει, ἐνῶ  
τήν κόρα της μικρά καί μολυβένια  
δόντια ἀκούραστα τραγανίζουν

*With lead pencils in the war  
they describe the enemy  
make sketches of death  
the cannons cast a rain of round loaves  
weight the foot soldiers feel in the stomach  
and they fall in a heap  
on the fresh bread of the earth  
crushed by bayonets*

*All the dead gorge on loaves  
every weapon a tasteless slice  
with leaden ears of wheat*

*in vain I look for that very day  
which cuts its Easter cake in pieces  
not with the broadsword of righteousness  
but with the sharp needles of sewing machines  
itching the quotidian*

*delicate bodies brimming with tiredness  
with waterproof lungs  
against the tempests*

*in the simplest words I seek my master  
who bakes the image softly, while  
the crust is being crunched  
senselessly by small, leaden teeth*

Μιάν άλλη φορά από κοντά ακολουθώντας  
τό τοπίο πού βηματίζει στο χρόνο  
σφραγίζοντας τά χείλη των ρολογιών  
μέ τά άποτυπώματα του χώματος  
στριφτά περνώντας μαζί μέ τίς κληματαριές  
άπ' τό στενούτσικο άνοιγμα των καιρών  
καί ξεφυτρώνοντας στο τέλος της βλάστησης  
στην τελεία της άνοιξης πού είναι  
χειμώνας πέτρινος γεμάτος σκαλοπάτια ύγρ ά  
βυθισμένα μέ τό βαρύ μολύβι  
της παιδικής μου ηλικίας  
πού έγινε τώρα ηλικία των παιδιών  
στο βυθό του κρύσταλλου κατέβηκα, έκει

Στά χέρια του κρεμασμένου ανθρώπου  
βρήκα τό ξεροκόμματο πού έχασα μικρός  
είναι ήσυχα όμως τώρα  
δέν ακούγονται οί φωνές  
τά στόματα καί αυτά  
παύουν κάποτε νά μιλούν

Μπερδεύεται στ' άλεύρια ή φωνή, κομπιάζει  
σύννεφο ή σκόνη  
κάνει τρύπα στο κουλούρι,  
ένω ή φύση πνίγεται στο στάρι  
ψίχουλα από τό παρελθόν  
άπομένουν κολλημένα στη γλώσσα  
μ' ένα μολύβι πού τή σκαλίζεις  
καθώς γλίστρησε  
κρυμμένο στο ψωμί

*Another time closely following  
the landscape that was pacing in time  
sealing the lips of the clocks  
with impressions of soil  
twisting together with climbing vines  
through the narrow little opening between seasons  
and sprouting at the very end of germination  
at the punctuation of spring which is  
a stone winter full of wet steps  
sunk with the heavy lead  
of my childhood age  
which has now become the age of children  
I descended to the depth of the crystal, there*

*In the hands of the hanged man  
I found the dried-up slice I lost when I was small  
but it is quiet now  
the voices cannot be heard  
the mouths, even they  
sometimes cease to speak*

*The voice is choked in flour, it falters,  
dust in a cloud  
eats holes in the biscuit,  
as nature drowns itself in grain  
crumbs from the past  
remain glued on the tongue  
which you poke with a pencil  
as it slides out  
of its hiding place in the bread*

**FRAMMENTO**

---

*Buoi rossi e neri  
pestano la bianca neve  
nel cristallo opaco della notte.*

*Fremono i grandi abeti  
nel lume fermo degli astri.*

*Angeli invisibili e gravi  
guidano la colonna  
con suoni di corni selvaggi.*

**LA ROSA BIANCA**

---

*Coglierò per te  
l'ultima rosa del giardino,  
la rosa bianca che fiorisce  
nelle prime nebbie.  
Le avide api l'hanno visitata  
sino a ieri,  
ma è ancora così dolce  
che fa tremare.  
Un ritratto di te a trent'anni,  
un po' smemorata, come tu sarai allora.*